

Rana kommune
Postboks 173
8601 MO i RANA

Saksb.: Egil Johansen
e-post: fmnoejo@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 16 19
Vår ref: 2010/4290
Deres ref:
Vår dato: 01.09.2015
Deres dato:
Arkivkode: 421.3

Samordnet uttalelse - Kommuneplanens arealdel 2015 - 2027 - Rana kommune

Fylkesmannen har i forbindelse med Forsøk om samordning av innsigelser fra statlige myndigheter i Nordland (FOSIN) ansvar for å samordne uttalelser og innsigelser i plansaker.

Det foreligger uttalelser med innsigelse m.m. fra Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og fra Fylkesmannen. Avinor har påpekt planfaglige mangler. NVE har ingen merknader til planforslaget. Uttalelsene i sin helhet vedlegges dette brev for utfyllende informasjon.

Fylkesmannen har delt inn uttalelsene i innsigelser, planfaglige mangler og planfaglige råd.

Innsigelser

Innsigelser er knyttet til arealbruksløsninger som etter vår oppfatning er i strid med overordnede nasjonale eller vesentlige regionale interesser og hensyn.

1. Innsigelse Direktoratet for mineralforvaltning

- a. LNFR- områder med tillatt spredt fritidsbebyggelse rundt Storforshei.

Begrunnelse:

Det har vært drift på jernmalmen på Storforshei i Dunderlandsdalen siden begynnelsen av 1900-tallet. Rana Gruber AS har siden 1960-tallet hatt konsesjon og drift på forekomsten. På tross av dette har jernforekomstene vært relativt lite undersøkt. Nye geofysiske undersøkelser i regi av MINN-programmet (2010-2014) har gitt indikasjoner på hittil ukjente jernforekomster i området og Rana Gruber har fulgt opp med kjerneboringer. Resultatene viser en betydelig ressurs i området som ikke er drevet ut. Ettersom det er umulig å flytte en naturgitt ressurs, er det viktig at man ikke båndlegger ressurser kan utnyttes til råstoffutvinning med annen arealbruk. Fritidsboliger og hytter i bergverksområder kan potensielt føre til konflikter, særlig når det gjelder det nære friluftsliv, sikkerhet (både i forhold til bruddområder og infrastruktur), støv- og støypenger knyttet til drift og transport. DMF har derfor innsigelse mot LNFR-området 601 ved Storforshei. En ytterligere utbygging i dette

området vil med stor sannsynlighet legge begrensinger på utnyttelse av mineralressursene.

2. Innsigelser Fylkesmannen i Nordland

- a. Område for råstoffutvinning i Røvassdalen i deltaområdet mellom Svartisağa, Blakkåğa og Røvassåğa.

Begrunnelse:

Det utlagte arealet berører mer enn 350 daa jordbruksareal, og det vil ikke være i samsvar med nasjonale jordverninteresser å omdisponere hele dette arealet til råstoffutvinning.

Området er videre klassifisert som et svært viktig for naturtypen «elvedelta» med betydning som trekk- og hekkelokalitet for våtmarksfugl. De naturfaglige verdiene er nærmere beskrevet i naturbasen, jf. [naturbase-id BN00014326](#). Nordland er ett av de seks fylkene i landet der en stor del av elvedeltaene ligger (58 %, jf. [Miljødirektoratet](#)). Forvaltningen her har dermed et særlig ansvar for at denne naturtypen i minst mulig grad forringes.

I tillegg bør vegetasjonsbeltet langs vassdrag holdes fri for inngrep av hensyn til den betydning dette har som vern mot avrenning og erosjon, og som levested for planter og dyr jf. Vannressuslovens § 11.

Ved forrige revisjon av kommuneplanens arealdel la Fylkesmannen til grunn at dette området var feil angitt i plankartet, jf. den vedlagte uttalelsen herfra av 08.12.2003. Dette fordi området ikke var omtalt i saksframstilling og planbeskrivelse, eller synliggjort på temakartet.

Området for råstoffutvinning er svært stort og bør etter Fylkesmannens syn kunne reduseres for å ivareta ovennevnte interesser, uten at dette medfører at ressursen ikke kan utnyttes på en hensiktsmessig måte i planperioden.

Direktoratet for mineralforvaltning støtter i sin uttalelse høringsforslaget om å fjerne arealformål for natur i sjø for områder i Røvassdalen. Det vises til at sand-/grusressursen er lokalt viktig, og at NGU har anslått at denne vil være viktig for Rana i fremtiden. Dette er et område som tidligere har vært i bruk av 3 massetak, og hvor NGU estimerer at det fortsatt er tilgjengelige masser i området. Dette har også vært reflektert gjennom tidligere kommuneplaners arealdel. DMF er derfor positiv til kommunens forslag.

Idet Fylkesmannen legger til grunn at arealdisponeringen kommer i konflikt med nasjonalt/regionalt viktige interesser med hensyn til jordbruk og naturtypen elvedelta, samt kravet om kantvegetasjon i vannressusloven, mener vi at disse hensynene må gå foran i dette tilfellet.

- b. Utvidelse av område for råstoffutvinning ved Hauahei

Begrunnelse:

Etter Fylkesmannens vurdering vil utvidelsen medføre at flyttlei for rein i vest stenges. Det er etter reindriftsloven § 22 ikke adgang til å stenge flyttleier. Fylkesmannen foreslår at arealet reduseres slik det er vist i figur 2 nedenfor.

Figur 1 og 2 Fylkesmannen fremmer innsigelse til deler forslag til to utvidelser av eksisterende massetak. Flyttlei slik den er tegnet på reindriftras arealbrukskart er vist med gulstiplet polygon.

Figur 2 Fylkesmannen vil vurdere å trekke innsigelsen dersom områder avsatt til fremtidig grusuttak reduseres til å være øst for rød strek.

c. Fire hyttetomter ved Langtjønna i Grønfjelldalen

Begrunnelse:

Tiltaksområdet er del av et større sammenhengende uberørt beiteområde for reindriften. Området er svært viktig og kan brukes hele året til alle årstidsbeiter. Deriblant er området *senvinterland* som er intensivt brukte områder som normalt er mest sikre mot store snømengder og nedising på midt- og senvinteren. Ildgruben reinbeitedistrikt som berøres av tiltaket, har svært begrenset med vinterbeiter, og det er minimumsfaktor for distriktet.

Tiltaksområdet brukes også av reinbeitedistriktet til oppsamlingsområde.

Oppsamlingsområder er naturlig avgrensede områder hvor reinen samles midlertidig under innsamling til flytting, kalvemerking, skilling eller slakting. Oppsamlingsområder hører innunder reindriftras særverdiområder.

Figur 3 Tiltaksområdet (markert med rød sirkel) er del av et større sammenhengende uberørt beiteområde for reindrifta.

Planfaglige mangler

Med planfaglige mangler tenker vi på feil og mangler knyttet til lov og forskriftskrav – typisk tekniske krav og formelle krav f eks knyttet til manglende dokumentasjon/utredning. Dette er krav som normalt skulle vært oppfylt ved utarbeidelse av planen og som kan få betydning for planens gyldighet. Denne type mangler vil avhjelpes ved at påpekt mangel rettes opp i det videre planarbeidet.

1. Avinor

a) Restriksjonsområde for Mo i rana Lufthavn Røssvoll

Avinor viser til dialog med Rana kommune underveis i planprosessen hvor løsningene er diskutert.

Hovedregelen er at hinderfriheten rundt flyplassene skal ivaretas gjennom Plan- og bygningslovens (PBL) bestemmelser. I PBL § 11-8 er det fastsatt at kommuneplanens arealdel i nødvendig utstrekning skal vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av areal. Hensyn og forhold som inngår i PBL § 11-8 siste ledd bokstav a til f, skal markeres i arealdelen som hensynssoner med tilhørende retningslinjer og bestemmelser. Når et område senere tas under regulering, gjøres disse forholdene gjeldende i reguleringsplanen.

Restriksjonsplanen/byggerestriksjonskartet for Mo i Rana lufthavn Røssvoll må derfor legges inn som egen hensynssone H190 (annen sikringsssone) på arealdelen til kommuneplanen. Hensikten med å skille ut en egen hensynssone på denne måten, er å vise hvilke viktige hensyn som må iaktas innenfor sonen, uavhengig av hvilken arealbruk det planlegges for. I dette tilfelle dreier det seg om:

- Høyderestriksjonene rundt rullebanen i henhold til restriksjonsplanen for lufthavnen, hjemlet i kap. 10 og 11 i Forskrift om utforming av store flyplasser (BSL E 3-2 vedtatt 06.07.2006).
 - Byggerestriksjoner rundt flynavigasjonsanleggene i henhold til BRA-kartet, hjemlet i § 6 i Forskrift om kommunikasjons-, navigasjons- og overvåkingstjeneste (BSL G 6-1 vedtatt 27.06.2011).
- Begge forskriftene er hjemlet i Luftfartsloven § 7-1.

Videre må det stilles krav i bestemmelsene om at alle nye reguleringsplaner innenfor restriksjonsområdene skal innarbeide høyderestriksjonene i form av hensynssoner eller det må angis i bestemmelsene maksimal tillatt byggehøyde (mønehøyde) på bygninger og anlegg som ikke overstiger høyderestriksjonene i restriksjonsplanen. (Byggerestriksjonskart er vedlagt skrevet fra Avinor.)

Når det gjelder bestemmelse for hensynssonen, kan følgende tekst benyttes under punkt 7.1:

Andre sikringssoner, høyderestriksjoner/byggerestriksjoner (H190) omkring Mo i Rana lufthavn Røssvoll og ny lufthavn i Mo i Rana (Hauan)

Innenfor hensynssone H190 gjelder de høyderestriksjoner som er angitt med koter (sorte streksymboler) på restriksjonsplanen for Mo i Rana lufthavn Røssvoll, Avinors tegning ENRA-P-10 datert 18.10.2005. For områder beliggende mellom de viste koter, skal høyderestriksjonen beregnes gjennom interpolasjon. Innenfor restriksjonsområdet kan det ikke etableres hinder (bygninger, vegetasjon, anlegg eller andre innretninger) som overstiger høyderestriksjonene som angitt på restriksjonsplanen. Vegetasjon skal holdes under hinderflatene, og nødvendig fjerning av vegetasjon vil bli gjennomført av Avinor. Vedlagte saksbehandlingsrutine gjelder for håndtering av utsjekk mot hinderflatene rundt rullebanen på lufthavnen.

Alle nye reguleringsplaner innenfor hensynssone H190 skal innarbeide høyderestriksjonene i form av egen hensynssone på reguleringsplanene, jf. Plan- og bygningsloven §§ 12-6 og 12-7. Alternativt må det i nye reguleringsplaner angis bestemmelser med maksimal tillatt byggehøyde (mønehøyde) på bygninger og anlegg som ikke overstiger høyderestriksjonene i restriksjonsplanen ENRA-P-10 for lufthavnen.

Alle søknader om etablering av nye bygninger og anlegg innenfor hensynssone H190, dvs. områder med byggerestriksjoner rundt flynavigasjonsanlegg ved Mo i Rana lufthavn Røssvoll vist med røde streksymboler på Avinors tegning ENRA-P-10 datert 18.10.2005, skal håndteres etter vedlagte saksbehandlingsrutine.

Det er viktig for Avinor at reguleringsplanen for lufthavnen på Røssvoll gjelder så lenge lufthavnen er i drift dersom det blir behov for å gjennomføre tiltak på lufthavnen. Av denne grunn er det enighet med kommunen om innarbeidelse av et nytt avsnitt i planbestemmelsenes punkt 1.1.1 (områder med plankrav, der området er beskrevet som nytt næringsområde) som sier at reguleringsplan 5009 fra 2010 gjelder så lenge Røssvoll lufthavn er i drift. Videre må det legges inn et nytt avsnitt i punkt 2.7.1 (næringsbebyggelse) som sier det samme.

b) Fremtidig lufthavn Hauan

Hensynssone for fremtidig lufthavn på Hauan må gjelde hele restriksjonsområdet, ikke bare terreng som gjennomtrenger høyderestriksjonsflatene. Følgelig må fremstillingen på arealdelen endres til å omfatte hele restriksjonsområdet, og bestemmelser endres tilsvarende.

I forbindelse med forprosjektet for fremtidig lufthavn på Hauan, viser det seg at noen skråningsutslag for veger mv samt snødeponi, vil kunne gå utover det som er regulert til lufthavnformål i kommuneplanen. Kommunen mener at de aktuelle tiltakene kan gjøres som en mindre endring av reguleringsplanen for Hauan.

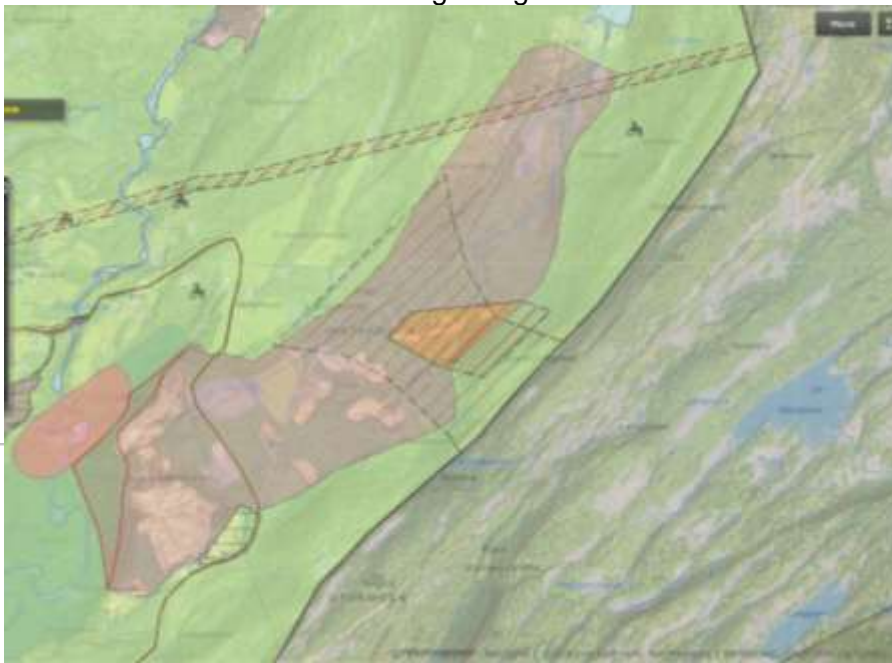
2. Fylkesmannen I Nordland

a. Område for råstoffutvinning ved Lille-Altern

Fylkesmannen mener det er en planfaglig mangel at kommuneplanen viderefører område for råstoffutvinning i Lille-Altern. Det er flyttleie i området, og flyttleier er ikke lov å stenge, jf reindriftingslovens § 22. Det også både landbruksfaglige og miljøfaglige hensyn som tilsier at arealet bør reduseres.

Kommunen har i området for råstoffutvinning lagt inn område for eksisterende skytebane, og over dette igjen lagt inn hensynssone for flyttleie. Det er positivt at kommunen markerer at det skal tas hensyn til reindriftings flyttleie i området. Det er likevel slik at reindriftings arealbrukskart er tegnet i målestokk 1:50 000 og derfor ikke er nøyaktige. Disse kartene er derfor ikke alltid egnet til å kopiere for hensynsoner i kommunale planer uten nærmere vurdering og eventuelt befarung. Både skytefeltet og utvidelse av råstoffutvinning i Lille-Altern medfører stenging av flyttleie slik den er tegnet i reindriftings arealbrukskart og slik den er tegnet som hensynssone i Ranas kommuneplan. Det er derfor behov for å avklare nærmere gjennom befarung (med reinbeitedistrikt og Fylkesmannen) hvor det er mulig å flytte med rein over dalen. Først etter at dette er avklart, kan man ta stilling til om det er mulig å utvide området for råstoffutvinning uten at flyttleia i praksis stenges, og i hvilken grad eksisterende skytefelt har konsekvenser for flyttleia. Dersom det viser seg at flyttleia i praksis er stengt som følge av eksisterende inngrep, må kommunen søke Landbruks- og matdepartementet om omlegging av flyttleia, jf. reindriftingslovens § 22.

Arealet omfatter en del dyrka jord. På samme måte som for området i Røvasdalen mener vi at det vil være mer hensiktsmessig å begrense området slik at de ulike interessene i større

grad avveies og ivaretas på kommuneplannivå.

Området ved Lille-Alteren bør også avgrenses mot vest av hensyn til biologiske verdier knyttet til forekomsten av

gråor-heggeskog og kystgranskog i området, d.v.s at området skravert med rødt på figuren til venstre bør tas ut. Dette hekker hønsehauk (klassifisert som nær truet på rødlista) i området, og det fins en forekomst av fossenever i området med kystgranskog. Fossenever er en lavart som bør holdes mest mulig skjermet for «utlufting» som følge av bl.a. massetak.

b) Områder for spredt utbygging

Områder for spredt bolig-, fritids- eller naustbebyggelse hvor det åpnes for ny bebyggelse skal etter forskrift om konsekvensutredninger utredes, jf. [forskriftens § 2](#) og pkt 4.3.2 i [Miljøverndepartementets veileder av mai 2006](#). Det vil derfor være en forutsetning for at disse områdene skal kunne opprettholdes at de utredes i henhold til forskriftene. Det gjelder særlig områdene som er tatt inn og/eller det er gjort endringer i forbindelse med behandlingen i MPR-utvalget; Spredt utbygging Førneset og hyttetomter Grønnefjeldalen.

c) Flytebrygger og brygger i sjø innenfor LNFR-områdene

Bestemmelsenes pkt 6.3 åpner for at brygge og/eller flytebrygge i sjø kan tillates «*etter en nærmere særskilt vurdering m.v.*». En slik bestemmelse kan imidlertid bare gis med forankring i plan- og bygningslovens § 11-11 nr. 4, og kan bare gjelde:

«nødvendige bygninger, mindre anlegg og opplag i 100–metersbeltet langs sjøen med sikte på landbruk, reindrift, fiske, fangst, akvakultur og ferdsel til sjøs».

Det kan ikke gis bestemmelser for flytebryggeanlegg til fritidsbåter m.v. slik det er gjort i planforslaget. Vi viser i denne sammenhengen til [lovkommentaren til bestemmelsen](#), der det bl.a. følgende går fram:

«Med ferdsel til sjøs siktes det til vanlig transport av folk og varer på sjøen, herunder transport til helårsbolig. Friluftsmessig ferdsel, herunder båttrafikk i forbindelse med fritidsbolig langs sjøen, faller derimot utenfor. Bestemmelsen åpner altså ikke generelt for bygging av anlegg for fritidsbåter, eller for brygger i tilknytning til fritidsbolig. Større kaianlegg og lignende vil alltid kreve reguleringsplan.»

Bestemmelsen må derfor tas ut av planen.

d) Område avsatt til «grønnstruktur» i Røvassdalen.

I plankartet er det et stort område i Røvassdalen avmerket til «Grønnstruktur». Dette området består av store jordbruksarealer. I eksisterende arealplan er området avsatt til «naturområde i sjø og vassdrag».

«*Viktige naturtyper*» må ses som en planleggingspremiss. Områdene i Røvassdalen er svært viktig som elvedelta, jf. innsigelsen herfra, mens Røvassågas utløp i Langvatnet er klassifisert som viktig (jf. naturbase-id [BN00014327](#)). Det er positivt at planen viser disse områdene, både av hensyn til områdenes kvartærgeologiske verdi og som grunnlag for å sikre områdenes funksjon som trekk- og beiteområder for våtmarksfugl.

Det er positivt at kommunen synliggjør viktige naturtype-områder i planen. I stedet for å bruke formål «Grønnstruktur» bør det imidlertid vurderes å bruke hensynssone som viser at dette er særlig viktige naturområder. Vi viser til omtale til § 11-8 bokstav c i [lovkommentaren til KMD](#). Som det går fram av [kommentaren til grønnstruktur](#) (§ 11-7 nr. 3) er intensjonen at dette formålet skal brukes for å sikre grønnstruktur i tilknytning til byer og tettsteder

Fylkesmannen kan ikke se at området er konsekvensutredet for endring av formål til «Grønnstruktur». Formålet vil etter vår oppfatning innebære at jordlovens bestemmelser ikke gjelder i området. Dette har neppe vært kommunens hensikt med å endre arealformål. Vi mener at området - ut fra eksisterende bruk, deriblant jordbrukshensyn – bør ha LNFR-formål.

Planfaglige råd

Planfaglige råd er informasjon om de interesser og hensyn som fagorganet skal ivareta/sikre i planleggingen og anbefalinger i forhold til løsninger, men hvor det vil være kommunen som er nærmest til å foreta de endelig valgene.

1. Avinor

a) Planbeskrivelsen

I planbeskrivelsen må det tas inn et tillegg under punkt 5.1 som omhandler høydebegrensninger også for eksisterende lufthavn på Røssvoll.

I tillegg må det i planbeskrivelsen tas inn et nytt avsnitt under punkt 4.2.3 Lufthavn om at plan 5009 gjelder så lenge Røssvoll lufthavn er i drift.

b) Støysoner flyplass

Vedlegg 4 viser flystøysonene for Mo i Rana lufthavn Røssvoll for perioden 2008 – 2018. Beregningene er foretatt av OSL, rapport OSLAS-AN-RA-0253-E02, datert 22.06.2009, etter Miljøverndepartementets retningslinje T-1442 om behandling av støy i arealplanlegging. Støysonekartet viser hvilken støybelastning lufttrafikken er beregnet å ville påføre områdene rundt flyplassen frem til 2018. Hovedformålet med T-1442 og gjeldende retningslinje T-1442/2012 er å gi kommunene grunnlag for å innarbeide flystøysonegrensene i sine kommune- og reguleringsplaner, for derved å minimalisere de problemer som flystøy kan medføre i områder til støyfølsom bruk. Avinor ber Rana kommune om å legge vedlagte flystøysonekart til grunn for sin arealdisponering i kommuneplanens arealdel. Det må også nevnes at retningslinjen presiserer at en del personer kan være plaget av støy også utenfor gul sone.

Siden rød flystøysone omtrent følger rullebanen, dvs. ligger innenfor regulert lufthavnareal, behøver den ikke og vises på arealdelen. Gul flystøysone derimot omfatter også LNF-områder utenfor lufthavnarealene. Gul flystøysone bør derfor legges inn på

kommuneplanens arealdel som egen hensynssone etter PBL § 11-8 a (Sikrings-, støy- og faresoner). Det må knyttes nødvendig bestemmelse til hensynssonen. Avinor forslår at følgende tekst benyttes som bestemmelse til arealdelen:

Støysone rundt Mo i Rana lufthavn Røssvoll

Innenfor gul støysone (H220) kan ny støyfølsom bebyggelse vurderes dersom avbøtende tiltak gir tilfredsstillende støyforhold i henhold til Miljøverndepartementets retningslinje T-1442/2012 for behandling av støy i arealplanlegging.

Ved søknad om byggetillatelse etter Plan- og bygningsloven §§ 20-1 og 20-2 innenfor hensynssonen, skal det utarbeides rapport med bygningstegninger og utomhusplan som viser støyisolering/støyavskjerming i henhold til gjeldende retningslinjer og forskrifter. Nødvendige støyreducerende tiltak skal være gjennomført før ferdigattest kan gis.

2. Direktoratet for mineralforvaltning

- a) Hensynssone for viktig friluftsliv, markert H530 som går gjennom areal avsatt til råstoffutvinning ved Nasa.

Hensynssone for friluftsliv er ikke et arealformål, og derfor knyttes det færre restriksjoner til bruk av disse områdene enn områder som er avsatt til turformål. Derimot mener vi at sonen kan bidra til å skape en arealkonflikt når den legges oppå arealer med kjente forekomster av mineralressurser som er avsatt til råstoffutvinning.

Sikring av områder for råstoffutvinning for at ikke mennesker og husdyr skal ta seg inn og komme til skade, er et viktig moment ved søknad om driftskonsesjon. Så lenge forekomsten ikke er i drift, vil det likevel ikke være noen hindringer for bruk av området til friluftsliv. Råstoffutvinningsområdet i Nasa er i disse dager under regulering, og er derfor et steg nærmere utnytting av forekomsten. Dersom forekomsten settes i drift, vil det være aktuelt å flytte oppmerkede stier som kan komme i konflikt med eventuelle brudd. Av denne grunn har DMF et faglig råd mot bruk av hensynssone for friluftsliv ved Nasa. Som en kuriositet kan man også merke seg at stiene inn ved Nasa kom til ved drift av bruddene som nå ligger på svensk grunn.

- b) Hensynssone for viktig friluftsliv, markert H530 som går gjennom areal avsatt til råstoffutvinning ved Nasa.

Hensynssone for friluftsliv er ikke et arealformål, og derfor knyttes det færre restriksjoner til bruk av disse områdene enn områder som er avsatt til turformål. Derimot mener vi at sonen kan bidra til å skape en arealkonflikt når den legges oppå arealer med kjente forekomster av mineralressurser som er avsatt til råstoffutvinning.

Sikring av områder for råstoffutvinning for at ikke mennesker og husdyr skal ta seg inn og komme til skade, er et viktig moment ved søknad om driftskonsesjon. Så lenge forekomsten ikke er i drift, vil det likevel ikke være noen hindringer for bruk av området til friluftsliv. Råstoffutvinningsområdet i Nasa er i disse dager under regulering, og er derfor et steg nærmere utnytting av forekomsten. Dersom forekomsten settes i drift, vil det være aktuelt å flytte oppmerkede stier som kan komme i konflikt med eventuelle brudd. Av denne

grunn har DMF et faglig råd mot bruk av hensynssone for friluftsliv ved Nasa. Som en kuriositet kan man også merke seg at stiene inn ved Nasa kom til ved drift av bruddene som nå ligger på svensk grunn.

b) DMF ønsker at mineralressurser med nasjonal viktighet sikres mot videre utbygging.

Rana kommune er fra naturens side gitt gode, mineralske ressurser. Det er av nasjonal interesse å sikre at disse ressursene ikke blir gjort utilgjengelige gjennom nedbygging og andre former for båndlegging. Fra undersøkelsene i MINN-programmet i Rana, ser vi at de ressursene som ligger i kommunen er så store og mange, at vi ber kommunen utarbeide en temaplan for mineralske råstoffer før neste rullering av kommuneplanens arealdel.

Mineralske forekomster av nasjonal verdi i Rana:

Talkforekomstene ved Nakkan og Store Esjeklumpen er begge verdivurdert av NGU. De er registrert til å ha nasjonal betydning senest 20.februar 2015. Eksempelvis er Nakkan estimert til å inneholde flere millioner tonn talk, noe som gjør den til en stor og viktig ressurs i nasjonal sammenheng. Talk har en rekke bruksområder i det moderne samfunn, fra keramikk til farmasøytisk bruk til elektrisk komponenter. Det er viktig at ressursene ikke båndlegges av andre interesser, og at mulighetene for framtidig verdiskaping sikres. NGU jobber per nå med å komme med en nærmere avgrensning av utstrekningen for disse ressursene.

Ved beryllforekomstene på Sørfjellet har DMF levert innsigelse til konsesjonssøknaden for Bordvedåga kraftverk. I området er det kjent en rekke mineraliseringer av beryllium og en liste med andre, sjeldne jordartsmetaller. Norge er forpliktet gjennom EU samarbeidet til å ta ekstra vare på denne formen for ressurser, da dette er mineralske forekomster av svært stor verdi, også internasjonalt¹. Den viktigste av disse forekomstene er lokaliteten rundt Bordvedåga/Høgtuva 1. DMF vil påpeke viktigheten av at ressursene ikke båndlegges av andre interesser, og at mulighetene for framtidig verdiskaping sikres.

Melkfjellet inneholder en nasjonalt viktig kvartsittforekomst. I forbindelse med de undersøkelser som har vært utført i kommunen i de siste årene, har som kjent ny kunnskap avslørt nye arealer som bør sikres til framtidig råstoffutvinning.

Ved Storforshei – Dunderlandsdalen har vi allerede nevnt jernmalmen. Det vil være aktuelt med drift på forekomsten i planperioden. Rana Gruber AS innehar konsesjon for området av kongelig resolusjon av 5. juni 1964 og 24. november 1972. Vi anbefaler kommunen å sikre mulighetene for framtidig råstoffutvinning ved at områder med ressurser båndlegges. DMF mener det her bør vurderes å sette av områder også utover de kjente mineraliseringene, for å gi plass til nødvendig infrastruktur. NGU og DMF kan her være behjelpelig med å avgrense relevante areal ut over de eksisterende områdene for råstoffutvinning. Det er særlig i området rundt Ørtvatnet der drift vil kunne være nært forestående.

Mineralressursene som er omtalt her har stor verdi for samfunnet, og en dertil høy kommersiell verdi, uavhengig av hvorvidt de er aktuelle å utvinne i planperioden. DMF anbefaler å utarbeide en temaplan for mineralske råstoffer for Rana kommune innen neste rullering av arealdelen. Det er viktig at en langsiktig og forutsigbar strategi blir lagt til grunn for forvaltningen av disse ressursene. Dette er i tråd med de nasjonale forventningene, og den høye verdien av mineralressursene som ligger i kommunen.

3. Fylkesmannen i Nordland

Generelt

Det er positivt og viktig at kommunen tidlig har benyttet kriterer for «grovsiling» av nye forslag til arealdisponeringer, bl.a. av hensyn til bærekraftig forvaltning av naturområdene og sikring av arealer til friluftsliv og naturopplevelser. Vi ser videre at kommunen ønsker å ta vare på verdiene som er knyttet til sjø og vassdrag, ved at det er fastsatt et generelt byggeforbud på 100 m i strandsonen langs sjøen og langs verna vassdrag, og et forbud i 50 – metersbeltet langs øvrig vassdrag. Konsentrasjon av bebyggelse i eksisterende tettsteder er i tråd med statlige planretningslinjer for samordna bolig-, areal- og transportplanlegging, og bidrar til å sikre klimavennlig transport og tettstedsutvikling, særlig om kollektivtilbudet utvikles og det legges til rette for bruk av sykkel.

Konsekvensutredningen bygger på anerkjent metodikk, og det er foretatt en balansert og god gjennomgang av forslag til nye utbyggingsområder. Utredningen gir videre en fin gjennomgang av samla konsekvenser.

I og med at det ikke foreligger arealregnskap som viser hvor mange ledige tomter som fins til ulike formål i eksisterende områder kan det imidlertid stilles spørsmål ved om kunnskapsgrunnlaget er godt nok. Dette gjelder særlig for fritidsbebyggelse, siden forslaget viderefører flere store, tidligere regulerte, byggeområder til formålet (noen i størrelsesorden 10 – 14 km²).

Rana er en viktig landbrukskommune i Nordlandssammenheng. Det er derfor svært positivt at bevaring av jordressursene/jordvern er et av fire hovedmål med planarbeidet. Ut fra planbeskrivelse og konsekvensutredning (KU) framkommer det også at det tydelig er tatt hensyn til jordressursene ved gjennomgang av nye byggeområder. De få områdene som er foreslått utbygd og som berører dyrka jord, er alle mindre viktige jordbruksarealer og som bidrar til fortetting av eksisterende bebyggelse. Fylkesmannen er derfor godt fornøyd med kommunens totale hensyn til jordbruksarealer i planen.

Samisk reindrift er en viktig del av Rana kommunes samfunns- og næringsliv. Det er tre reinbeitedistrikt som har store deler av sine reinbeiter i kommunen, og i tillegg har flere svenske samebyer beiterettigheter i Rana kommune. Kommunen har dermed et stort ansvar for å ivareta de samiske reindriftsinteressene i kommunen. Vi er stort sett fornøyd med hvordan kommunen har hensyntatt reindriftsinteressene i planforslaget. Kommunen har gjort en god jobb med grovsortering av innspill, og har avvist innspill som er i konflikt med vesentlige reindriftsinteresser. Også i konsekvensutredningen er vurderingen av viktige reindriftsverdier i det vesentligste gjort på en god måte.

En av de største truslene mot reindrift er fragmentering av beitearealer. For reindriften er det viktig at større sammenhengende uberørte arealer bevares. Det er svært positivt at kommunen har et fokus i planforslaget på å bevare inngrepsfrie områder. Vi mener derfor det er uheldig dersom kommunen velger å fjerne all tekst som omhandler inngrepsfrie områder i planen slik utvalg for miljø, plan og ressurs nå har foreslått.

a. Planbestemmelsene

Det er positivt at kommunen har gitt rekkefølgebestemmelser (bestemmelsenes pkt 1.2) der det stilles krav om dokumentasjon av angitte forhold, bl.a. hensynet til naturmangfold, samfunnssikkerhet og nærmiljø, før det kan gis tillatelse til fradeling eller bygge- og anleggstiltak. Videre er det viktig for nærmiljøet og barn og unges oppvekstmiljø at det er satt rekkefølgebestemmelse som sikrer opparbeiding av lekeplasser og felles uteoppholdsarealer, samt at trafikksikker skolevei skal være dokumentert. Det er bra at det stilles krav om opparbeiding av gang- og sykkelvei før Førnesodden friluftsområde kan opparbeides, og at ny E6 skal være tatt i bruk før det gis tillatelse til bygging i Reinforshoi boligområde.

Krav til universell utforming (pkt 1.3) av felles lekeområder kan eventuelt forankres i byggeteknisk forskrift, jf. [forskriftens § 8-2](#) flg.

Det er viktig at planen (pkt 1.4) tar høyde for framtidige følger av klimaendringer, ved at det settes et generelt forbud mot bekkelukking. Det er videre og positivt at dette følges opp med det som vi oppfatter som retningslinjer om at åpen overvannshåndtering skal vurderes, at elver og bekker skal ses i sammenheng med grønnstrukturen, og at tilstanden på vann- og avløpsanlegg skal vurderes «*med tanke på nye utfordringer som følge av klimaendringer og ekstremvær*».

Av hensyn til folkehelse og klima er det riktig at det legges begrensninger på parkeringsplasser for ansatte i offentlig tjenesteyting (pkt 1.7).

Bestemmelsene om uteoppholdsarealer og lekeplasser (pkt. 1.8) gir, sammen med rekkefølgekravet (jf. ovenfor) en tilfredsstillende og god oppfølging av [rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging](#).

Slik vi ser det bør områder som er viktig for naturmangfoldet settes av som hensynssoner, jf. ovenfor. Slike hensynssoner bør, der det er hensiktsmessig, i nødvendig grad også omfatte randsoner for ev. å beskytte aktuelle verdier (jf. 1.9), mens buffersoner mot industri m.v. i tettsteder bør settes av som buffersoner (1.10).

Bestemmelsenes pkt 2.2.3. gir en god avgrensning når det gjelder størrelse og utforming av naust. Vi slutter oss til retningslinjen om at bryggeanlegg, kaier, båthavner og naust bør planlegges som fellesområder.

Grønnstruktur bør så langt som mulig sikres ved bruk av formål eller hensynssone i plankartet. Vi legger til grunn at bestemmelsenes pkt 4.1 er knyttet til disse områdene.

Under kapittel 5.1 LNFR1 om reindrift, bør det presiseres at tiltak skal på høring til berørt reinbeitedistrikt og berørt sameby (der dette er aktuelt). Ut fra forvaltningslovens § 2 vil reinbeitedistriktet være å betrakte som part (beiteberettigede) eller ha rettslig klageinteresse, i så godt som alle kommunale saker som berører områder i utmark. I tillegg til tiltak etter

plan- og bygningsloven, gjelder dette også saker etter for eksempel jordloven og skogbruksloven (nydyrking og landbruksveier), motorferdselloven mv. Dette gjelder også for eventuelle dispensasjonssøknader.

Vi mener at også under kapittel 5.2.1 LNFR2 (Areal for spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse) bør det fremgå et eget punkt om at ved tiltak i områder for spredt utbygging, må tiltaket sendes på høring til berørt reinbeitedistrikt og eventuelt sameby. Også Fylkesmannen som reindriftsforvalter bør få tiltak innenfor områdene for spredt utbygging på høring. Rana kommune har lagt ut store arealer for spredt utbygging, og innenfor flere av disse arealene er det viktige reindriftsinteresser. Det er derfor viktig at plasseringen av tiltaket ikke kommer i konflikt med reindriftsinteressene. Ved å sende tiltak i spredte utbyggingsområder på høring til reindriftsforvaltningen (Fylkesmannen) og til beiteberettigede, vil kommunen kunne få innspill og dermed unngå uheldige plasseringer av tiltak.

b. Gjennomgang av tidligere avsatte områder/arealregnskap

Omfang og lokalisering av nye formål går fram av konsekvensutredning, planbestemmelser og planbeskrivelse. I planen videreføres imidlertid også flere tidligere regulerte byggeområder til fritidsbebyggelse som er av betydelig omfang. Dette gjelder blant mange andre område som er regulert til formålet ved Steintjønna (plan nr 702), med et areal på mer enn 14 km / ca 14.470 daa). Ved neste revisjon, eller ved et eventuelt nytt ettersyn bør det imidlertid også foreligge en gjennomgang som viser eksisterende tilgjengelige tomter til bolig og fritidsbebyggelse, både i regulerte byggeområder og i LNF-områder med åpning for spredt bebyggelse.

Etter det vi kan se er også av flere områder til råstoffutvinning videreført fra forrige plan uten

at behovet er nærmere vurdert. Dette gjelder for området som er satt av til råstoffutvinning på Granmoen (jf. merknadene nedenfor), samt områdene satt av til formålet sør-vest for flyplassen på Røssvoll (jf. figuren til venstre). I tillegg kommer eventuelt andre områder til råstoffutvinning som er videreført på samme måte.

Anlegg av større massetak er et vesentlig tiltak som bør reguleres, jf. [plan- og bygningslovens § 12-1](#), 3. ledd. At det ikke har blitt fremmet reguleringsplan til formålet i disse områdene i perioden 2004 – 2015 kan tyde på at behovet ikke er tilstede, eller at det foregår tilfeldige uttak som

ikke er planmessig behandlet (flybilde viser at det er betydelige masseuttak i den sørlige delen av området på Granmoen, mens det ser ut til å være massetak mellom de to områdene som er lagt ut til formålet på Røssvoll).

Det bør derfor foretas en gjennomgang av alle områdene som er videreført til råstoffutvinning fra gammel plan. Områder som har vist seg ikke å være aktuelle bør tas ut, mens aktuelle områder bør avgrenses til det som er realistisk for uttak i en rimelig avgrenset periode. I den

grad det foregår uttak av masse uten plan, bør det sette ei grense for plankrav som hindrer at ytterligere drift uten plan kan fortsette (bruk av bestemmelsesområde).

c. Røvassdalen – boligområde for inntil 6 boliger (s 21 i KU)

Området som er avmerket for framtidig bolig er av en slik utforming og størrelse at det vil bli vanskelig å bygge boliger her uten å omdisponere jordbruksarealet. Det bør være mulig å finne nye boligarealer i Røvassdalen som ikke ligger på fulldyrka jord. Fylkesmannen anbefaler at kommunen flytter eller reduserer framtidig boligområde slik at dyrka jord ikke blir berørt. Eventuelt bør det framkomme i planbestemmelsene for boligfeltet at dyrka jord ikke skal omdisponeres. En slik planbestemmelse er viktig, da reguleringsplaner som regel utarbeides av private aktører som ikke nødvendigvis hensyntar jordbruksarealet på samme måte som kommunen prinsipielt ønsker.

Byggeområdet som berører også en trekklei øst-vest som ikke må stenges. Dersom det åpnes for boliger i dette området, bør det komme klart frem for utbyggere at det er trekklei i området og at rein i området må påregnes.

Figur 4 Trekklei markert med svarte linjer. Planlagt tiltak markert med rød sirkel.

d. FT Kneisen turistsenter

Turistsenter i dette uberørte området vil være uheldig for reindriften, da området kan brukes til beite store deler av året. Tiltaket ligger like ved grensen mellom to reinbeitedistrikt (Hestmannen/Strandtindene og Saltfjellet reinbeitedistrikt). Tiltak på grensen mellom reinbeitedistrikt kan være uheldig ved at reinflokker skremmes over til nabo-distrikt med påfølgende sammenblandingproblematikk. Det går en trekklei øst-vest mellom Austerdalsvatnet og Svartisvatnet. Økt aktivitet til og fra turistsenteret, og videre innover på fjellet, vil medføre negative konsekvenser for reindriften. Fylkesmannen forutsetter at det ikke kommer flere tiltak i dette området, og at adkomst til turistsenteret blir med båt og til fots som i dag.

- e. Grønfjelldal- Boligfelt på gnr/ bnr 62/3 og Grønfjelldal- hyttefelt på gnr/ bnr 62/3

I plankartet er det satt av ca 70 dekar til ca. 5 boliger og det samme for 5 fritidsboliger. Dette synes unødvendig stort. Fylkesmannen ber om at arealeene reduseres.

Området er en del av Ildgruben reinbeitedistrikt og brukes primært til vårbeiter. Når det legges ut så store arealer for kun 5 enheter, skaper dette lite forutsigbarhet i forhold til hvor den endelig plasseringen kan komme.

Vi anbefaler at boligarealet legges til området ved skolen.

Fylkesmannen ber også om at arealet til fritidsboliger reduseres, og legges i tilknytning til eksisterende vei.

- f. INON

Som det går fram av konsekvensutredningen er INON en planleggingspremiss som kan benyttes. INON kan være viktig som indikator. For reindrifta er det viktig at større sammenhengende uberørte arealer bevares.

Vi hadde også gjerne sett at landskapskartleggingen som Nordland Fylkeskommune har vært delaktig i var lagt til grunn, men har forståelse for at det ikke har blitt gjort i denne sammenhengen. Som grunnlag for videre planarbeid kan vi imidlertid opplyse at Fylkeskommunen også har fått gjennomført en verdsetting av kartlagte landskapsrom

Avslutning:

Som det fremgår av ovennevnte er det ikke store konflikter knyttet til planforslaget. Fylkesmannen deltar gjerne i en dialog med kommunen i forhold til å finne gode løsninger, eventuelt i samarbeid med andre statlige fagmyndigheter. Lykke til med det videre planarbeidet.

Med hilsen

Hill Marta Solberg

Egil Johansen
seniorrådgiver

Vedlegg:

Uttalelse fra Avinor av 21. august 2015
Uttalelse fra Dirmin av 26. august 2015
Uttalelse fra NVE av 26. august 2015

Kopi til:

Avinor

Norges vassdrags- og energidirektorat Postboks 5091 Majorstua 0301 Oslo

Direktoratet for mineralforvaltning

Nordland fylkeskommune

Postmottak Fylkeshuset 8048 Bodø